

Предавање „Приоритети спољне политике Србије” које је први потпредседник Владе Србије и министар спољних послова Ивица Дачића одржао полазницима Дипломатске академије:

„Поштовани полазници Дипломатске академије,
Драге колеге,

Реалним сагледавањем безбедносних и политичких изазова са којима се данас суочавамо, уз поштовање међународног права, Република Србија је за своје кључне спољнополитичке приоритете одредила: принципијелну борбу за очување свог територијалног интегритета и суверенитета, наставак преговарачког процеса са Европском унијом до пуноправног чланства, даљи развој добросуседских односа, чвршће економско повезивање са најзначајнијим земљама и војну неутралност. У остваривању својих спољнополитичких циљева, Република Србија се руководи легитимним националним интересима, користећи као средство дипломатску активност и дијалог, како би се продубили традиционално добри односи са пријатељским земљама, а истовремено успоставили квалитативно бољи односи и са оним партнерима у међународној заједници са којима не делимо исте ставове око појединих питања, разумевајући различитост у мишљењу. Оваква политика самосталног одлучивања, за коју смо убеђени да је реална и исправна, захтева много напора за нијансирање позиције и проналажење баланса у мноштву различитих интереса, често међусобно супротстављених.

Србија је данас на добром путу, захваљујући својој спољној политици и стратешким изборима које је последњих година направила. С једне стране, реформски пут и чланство у Европској унији, с друге унапређење наших односа са креаторима светске политике

Русијом, Кином и Америком, са треће развој односа са пријатељским државама Африке, Азије и Јужне Америке, а кључни и најважнији приоритет нашег спољнополитичког деловања јесте очување територијалног интегритета и суверенитета државе, са Косовом и Метохијом као саставним делом Србије.

Иако на први поглед ови приоритети делују међусобно сукобљени – очување Косова и Метохије са чланством у Европској унији, унапређење односа са Руском Федерацијом, али и са Сједињеним Америчким Државама – они то су нису, јер су утемељени на Уставу Републике Србије а њихова реализација се одвија уз уважавање свих фундаменталних принципа међународног права.

У дипломатској борби за поштовање међународног права и начела Повеље Уједињених нација – односно начела суверене једнакости и неповредивости територијалног интегритета – Србија је активна на билатералном и мултилатералном плану. Са пријатељским државама које нису прихватиле једнострано проглашење тзв. Републике Косово, блиско сарађујемо у припреми аргументације и заједничком позиционирању према трећим државама и међународним организацијама на спречавању покушаја чланства тзв. Косова у њима. Упркос силном лобирању појединих држава из евроатлантског круга на промоцији независности тзв. Косова, на овом плану је Србија много учинила. Прошле године спречен је покушај чланства тзв. Косова у УНЕСКО и Интерпол, а посебно смо се ангажовали на оспоравању његовог пријема у Светску царинску организацију. При том, желим да истакнем да је заједнички наступ наших највиших званичника и свих релевантних министарстава и институција на међународном плану резултирао успоравањем процеса нових признања ЈПНК, али и повлачењем признања што смо могли да видимо у случајевима Суринама и Гвинеје Бисао.

На редовним тромесечним седницама Савета безбедности УН-а о раду УНМИК-а, Србија је наставила са активностима усмереним ка очувању формата и динамике одржавања седница Савета безбедности УН-а поводом извештаја генсека УН о раду УНМИК-а. Стално указујемо да је присуство УНМИК-а у несмањеном обиму и са неизмењеним мандатом, као гаранта статусне неутралности међународног присуства на КиМ, од виталног значаја за безбедност и изградњу поверења између заједница на КиМ. Са жаљењем констатујемо да са друге стране нема напретка у вези са успостављањем Заједнице српских општина и упозоравамо на неприхватљивост једностраних аката Приштине посебно настојања да се формира „Војска Косова“. Настављене су активности на међународном нивоу за унапређење положаја и заштиту права избеглица и интерно расељених лица са КиМ, као и рад на пуној реализацији Регионалног програма стамбеног збрињавања за избеглице.

Од изузетног значаја је улога КФОР на КиМ у складу са Резолуцијом СБУН 1244, не само са аспекта интереса Србије, већ и региона у целини. Србија у потпуности подржава мандат Мисије КФОР и веома је важно да она не смањује присуство на КиМ. Високо ценимо приступ НАТО да се одлуке о бројности и распореду снага КФОР доносе у зависности од процене безбедносне ситуације, без унапред задатих оквира. КФОР је веома важан да српско становништво и српска културна и религијска баштина у Покрајини буду заштићени.

Чланство у ЕУ један је од стратешких спољнополитичких приоритета Србије. Иако сматрамо да пут ка ЕУ може да буде бржи, подржавамо „принцип регате“ по коме се оцењује индивидуални напредак држава, а не све државе региона у „пакету“. Претходне године отворено је 6 преговарачких поглавља од укупно 12 које је Србија до сада отворила, док се осам налази у различитим фазама преговарачког процеса.

С друге стране, посвећеност Србије Заједничкој спољној и безбедносној политици демонстрирали смо учешћем у војним и полицијским мировним мисијама ЕУ, јачањем наших капацитета за учешће у цивилним мировним операцијама, сарадњом у борби против тероризма, као и успешном сарадњом са ЕУ током мигрантске кризе. Србија је започела ревизију својих стратешких докумената у области безбедности и одбране, руководећи се Глобалном стратегијом ЕУ и другим стратешким документима Уније.

Посебан сегмент преговора Србије и ЕУ представља Поглавље 35, које у значајној мери одређује ток целокупног процеса. Напредак у дијалогу Београда и Приштине поставља се као услов за помак и у другим областима, што представља отежавајућу околност због константне опструкције Приштине у реализацији договореног.

Развијена и успешна регионална сарадња, кроз бројне регионалне иницијативе, такође, доприноси чланству у ЕУ. Република Србија се поставља конструктивно у погледу учешћа Привремених институција самоуправе у Приштини у раду регионалних форума, што се од нас захтева и кроз поглавље 35. Поштујући постигнуте договоре, Србија је прихватила учешће „Косова“ (са звездицом и познатим текстом фусноте): у Регионалном савету за сарадњу, Процесу сарадње у ЈИЕ и у активностима МАРПИ – Регионалне иницијативе за миграције, азил и избеглице.

Посебно бих издвојио актуелни „Берлински процес“. До сада су одржана четири самита: у Берлину, Бечу, Паризу и Трсту, као и 19 састанака на нивоу ресорних министара влада западног Балкана и Европске комисије. У оквиру „Берлинског процеса“, посвећено смо радили на обавезама у оквиру „Агенде повезивања“ – иницијалне окоснице овог процеса чији је циљ изградња и унапређење инфраструктуре као основе за убрзани развој региона, а Србија је у односу на регион отишла најдаље. На последњем Самиту у Трсту, Србија и остали са Балкана започели су рад на јачем трговинском, инвестиционом и дигиталном повезивању.

Односи са НАТО кроз Партнерство за мир за Србију представљају важну област наше спољне и безбедносне политике. Србија спроводи политику војне неутралности, што значи да не жели чланство у било ком војном савезу. Војна неутралност, међутим, није препрека унапређењу партнерске сарадње са НАТО. Политички дијалог је у успону, нарочито након усвајања Индивидуалног акционог плана партнерства. Стандарди које смо достигли кроз учешће у програму ПЗМ у значајној мери су помогли да Србија успешно учествује у мисијама и операцијама УН и ЕУ. Доказ високог степена сарадње са НАТО је и чињеница да ће Србија ове године, по први пут, бити домаћин вежбе реаговања у ванредним ситуацијама. Република Србија учествује у четири мисије ЕУ са укупно 35 припадника Војске Србије и још шест мисија и операција УН (Конго, Либерија, Кипар, Либан, Блиски исток, Централноафричка Република). У 2017. скоро 700 припадника

Војске учествовало је у мировним мисијама и операцијама у свету.

Борба против тероризма представља заједнички задатак, посебно када је реч о радикалном исламизму и феномену џихадизма. Србија је чланица Глобалне коалиције за борбу против ИСИС-а. Посебну пажњу посвећујемо феномену „страних терористичких бораца“, односно регистрованом порасту радикализма и насилног екстремизма на Косову и Метохији (процене говоре да је на ратиштима у Сирији и Ираку у редовима ИСИС учествовало преко 300 особа са КиМ). Такође, ништа мања опасност не прети и од забележеног присуства припадника ћелија терористичких организација Ал Каиде, муџахедина и вехабијског покрета.

Питање енергетске безбедности представља један од кључних фактора за привредни развој држава. Снабдевање енергентима није само економско, већ је и питање националне безбедности. Подржавамо приоритете Енергетске заједнице у низу пројеката који су значајни за целину региона- „Трансјадрански гасовод“, „Јадранско-јонски гасовод“, изградња интерконектора, изградња терминала за течни гас и др, а са пажњом се прате активности око „Турског тока“.

Један од најважнијих приоритета спољне политике Републике Србије јесте и очување стабилности у региону, унапређење добросуседства и даљи економски опоравак и бољи стандард свих грађана. До сада у свакој ситуацији, без изузетка, јасно смо потврђивали одлучност наше земље да сва отворена питања са непосредним суседима и у региону, а знате сами да их није мали број, решавамо дијалогом. Овакав приступ дао је значајне резултате и током прошле године.

Посетом турског председника Ердогана Србији, према обостраној оцени, отворено је ново поглавље у односима две земље. Том приликом је потписано 15 међудржавних споразума, укључујући и декларацију о успостављању Високог савета за сарадњу – који би своју прву седницу требало да одржи током 2018. године. За односе са Грчком може се рећи да су подигнути на највиши ниво, а реализоване су посете грчког председника и премијера Београду, те је одржана Прва седница Високог савета за сарадњу у Солуну.

Одржава се политички дијалог на највишем нивоу и у трилатералном и квадрилатералном формату – са Грчком, Бугарском и Румунијом. Очекујемо да интензитет дијалога у овом формату буде очуван и у 2018. години, а наредни састанак квадрилатерале планиран је за март 2018.г. у Букурешту. Прошле године обновљен је и трилатерални формат на нивоу МИП-ова са Турском и БиХ, а одлучни смо да наставимо трилатералну сарадњу на нивоу МИП-ова Србија, Италија и Албанија.

Треба указати и да смо са Албанијом у последње време значајније унапредили дијалог, при чему се посебно издвајају наши заједнички интереси у погледу рада на пројектима аутопут Ниш-Приштина-Драч, железничка пруга Београд-Подгорица-Скадар-Драч, формирање Регионалне канцеларије за сарадњу младих и Фонда за Западни Балкан и др.

Упркос напорима које Србија чини у циљу нормализације и унапређења односа са

суседством и у региону, мора се «погледати истини у очи» и отворено рећи да често са других страна не добијамо адекватан одговор и искрено пружену «руку сарадње». Као што вам је познато, то се у протеклој години могло видети у комуникацији са бошњачким званичницима у БиХ, званичницима Хрватске, Македоније... Ипак, таквим потезима суседа наша земља неће бити обесхрабрена у реализацији својих јасно дефинисаних приоритета и наставиће са промовисањем политике добросуседства и сарадње, али и са спречавањем сваког непринципијелног условљавања и покушаја интернационализовања питања која су у искључивој надлежности суверених држава.

Наш интерес је и да развијамо што је могуће боље односе са водећим европским земљама. Ту бисмо могли посебно да издвојимо односе са Немачком, Великом Британијом, Шпанијом, Француском, Аустријом и другим европским државама.

Приоритет наше спољне политике је одржавање већ добрих и унапређење односа са Руском Федерацијом. На традицији добрих односа изградили смо стратешко партнерство, потписивањем Декларације маја 2013. године у Сочију. Континуирано се одржава комуникација на највишем нивоу. Русија је један од водећих спољнотрговинских партнера Србије, а осим економске, две земље остварују успешну сарадњу и у енергетској, културној, научној и другим областима. Русија пружа пуну подршку територијалном интегритету Србије, што се остварује на билатералном и мултилатералном плану.

С друге стране, са Сједињеним Америчким Државама желимо да унапредимо односе. Иако немамо исте ставове у погледу решавања косовског питања, имамо исти циљ, а то је стабилност региона Западног Балкана. У том смислу, Србија је поуздан и одговоран партнер. Последњих година интензивирају се политички дијалог на високом и највишем нивоу, развијају се односи на економском пољу, али и војна сарадња.

Односи са Кином су такође последњих година значајно унапређени, што је и довело до успостављања стратешког партнерства, а 2016. и посете председника Кине Србији. Међу нама постоји међусобна подршка у питањима од кључног интереса за обе државе, уз одржавање дијалога на свим нивоима. Република Србија у потпуности подржава иницијативу кинеског председника Си Ђипинга „Појас и пут“ и активна је у механизму сарадње Кине са 16 држава централне и источне Европе. На економском плану, кинеске фирме су водећи инфраструктурни извођачи у Србији, што последично води бољој повезаности земље и региона, а тиме и бољим условима за иностране инвестиције. У том смислу, Србија је тренутно земља са највише заједничких пројеката у централној и источној Европи.

Некада „трећи пут“ Југославије и водећа улога у Покрету несврстаних земаља, данас је спољнополитички капитал Србије у борби за очување наше територијалне целовитости, јер је већина афричких, латиноамеричких и азијских држава на истим позицијама када је реч о поштовању међународног права. У том смислу, Србија придаје велики значај развоју свестране сарадње са тим традиционалним пријатељима, нарочито обнављању економске сарадње и привлачењу инвестиција, јер су те државе, међу којима и чланице БРИКС-а, данас један од мотора светске привреде.

Иако се не ради о класичном спољнополитичком приоритету, један од приоритета рада Министарства спољних послова је заштита права и интереса наших држављана и правних лица у иностранству и континуирано пружање бројних услуга и разних видова помоћи. Илустрације ради у 2017. години, уз помоћ Владе Шпаније и Владе Француске, као и националне авио-компаније „Air Serbia”, успешно смо извршили евакуацију српских држављана из карибског региона погођеног ураганом „Ирма” (евакуисано је 14 лица). Један од приоритета у раду је и наставак процеса визне либерализације. У Р. Србију без визе могу да уђу и бораве страни држављани, носиоци обичних пасоша, из 78 земаља, док је држављанима 116 земаља и даље потребна виза. Нашим држављанима визе нису потребне за путовање у 68 држава, док је за 126 виза потребна. Успешно се примењује Споразум између Владе Р. Србије и Владе НР Кине о међусобном укидању виза за носиоце обичних пасоша, који је ступио на пре годину дана. Влада Србије је, у 2017. години, ради повећања броја туристичких посета и привлачења страних инвестиција, донела одлуке о укидању виза за држављане Перуа, Ирана, Индије, Индонезије, Гвинеје Бисао и Суринама.

Значајна је и улога почасних конзула Р. Србије. Министарство спољних послова у континуитету спроводи активности на ширењу мреже почасних конзула. Република Србија, до сада, има 73 почасна конзула у иностранству. У септембру 2017. године, отворен је наш конзулат на челу с почасним конзулом у Шпанији, са седиштем у Сарагоси. У јануару и фебруару 2018. године планирано је свечано отварање Конзулата Србије на челу са почасним конзулом у Аустралији, са седиштем у Перту, Конзулата Србије на челу са почасним конзулом у Словачкој Републици, са седиштем у граду Мартин и Конзулата Србије на челу са почасним конзулом на Новом Зеланду, са седиштем у Окланду.

Заштита права и интереса наших држављана у иностранству и развој и унапређење односа са Србима у региону и дијаспори је уставна обавеза. У том смислу, један од приоритета су и активности усмерене на сарадњу са дијаспором и Србима у региону, у циљу унапређења економских односа, афирмације српске културе и очувања српског језика у иностранству.

Интерес Србије као матичне државе је да држављани Републике Србије и припадници српске заједнице у иностранству уживају сва индивидуална и колективна права која су гарантована међународним конвенцијама и билатералним међународним уговорима. Република Србије настоји да помогне да се дијаспора и Срби у региону успешно интегришу у државама у којима живе, имајући у виду да једино добро интегрисана заједница може да допринесе унапређењу билатералних односа.

С друге стране, процес интеграције са собом носи опасност од асимилације. У том смислу чинимо све напоре да се изађе у сусрет потребама српских држављана и исељеника нашег порекла у страним државама и помогне у очувању њиховог националног и културног идентитета.

У том смислу интензивирање билатералног дијалога са државама региона односи се и на унапређење права припадника српског народа у државама региона која се тичу употребе српског језика и ћириличног писма, неговања српске културе, националне историје и

слободарске традиције, очување националне географије, очување и заштиту српског културно-историјског наслеђа, информисања на српском језику и њиховог адекватног политичког представљања и организовања у земљама у којима живе.

Надам се да сам овим својим обраћањем успео да вам конкретније приближим неке од најзначајнијих изазова и резултата наше спољне политике, и захваљујем вам на пажњи. Уколико имате жељу за неким додатним појашњењима, изволите, слободно питајте, стојим вам на располагању.